

[Kritika Humeova pojetí kauzality]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2003](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2003](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 20. 4. 2003
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 20. 4. 2003

[Kritika Humeova pojetí kauzality]

Lze přiznat, že v jistém smyslu (ovšem od původního odlišném) měl Hume pravdu, když odobjektivoval tzv. kauzalitu a prohlásil, že to je jen zvyk, navyklost na opakující se sledy jevů. Chyba byla v tom, že se ve svém pojetí omezil na lidský subjekt a jeho navyklost. Ve skutečnosti jde o navyklost nižších a nejnižších rovin „událostí“, které na sebe navzájem reagují tak, jak jsou „navyklé“, tedy „obvykle“, to znamená převážně určitým způsobem. Ta „navyklost“ je právě na nejnižších úrovních tak veliká, že navenek dělá dojem naprosté stereotypnosti (tedy tzv. zákonitosti). Důležité však je naše pojetí, protože připouští odchylky, zatímco kauzalita je nepřipouští, a pokud ano, jsou pro ni naprosto neprůhledné. Jestliže jsou odchylky v průběhu reakcí na nejnižších úrovních krajně nepravděpodobné, spolu se zvyšováním úrovně a složitosti dějů (a reakcí) pravděpodobnost neobvyklého stoupá. A protože kvantové děje se pronikavě liší od nejnižších úrovní mechanických změn, zdá se být dost pravděpodobnou ta teorie, která předpokládá, že organické tělo je m.j. pozoruhodným zesilovačem kvantových dějů (i jejich uvolnění od přísné kauzality).

(Písek, 030420-2.)